

Temanotat

Makedonia: ID- og reisedokumenter

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

Informasjonen som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

SUMMARY

This report concerns rules and procedures for issuing ID- and travel documents in Macedonia. It examines national ID- and passport issuing bodies, breeder documents, and registration routines. Finally a brief account is given on corruption in general, and on corruption in connection with issuance of documents.

All citizens over the age of 18 must be in possession of a national ID card, the *lična karta*, which is issued upon presentation of a valid birth certificate and certificate of citizenship. Biometrics was introduced in 2007, after which all new ID cards and passports have contained biometric data. Older non-biometric ID cards and passports ceased to be valid in 2012. Macedonian passports are issued based on presentation of valid ID card.

SAMMENDRAG

Notatet tar for seg regler og prosedyrer for utstedelse av ID-kort og reisedokumenter i Makedonia. Nærmere bestemt sies det noe om passutstedende myndigheter, underlagsdokumenter og registreringsrutiner. Avslutningsvis sies det noe om korrupsjon generelt, og om korrupsjon ved dokumentutstedelse.

Makedonske borgere over 18 år skal være i besittelse av nasjonalt ID-kort, *lična karta*, som utstedes på basis av gyldig fødselsattest (utskrift fra fødselsregister) og statsborgerskapsattest. Etter innføringen av biometri i 2007, har alle ID-kort og pass inneholdt biometriske data. Gamle ikke-biometriske ID-kort og pass gikk ut av omløp i 2012. Makedonske pass utstedes på basis av fremlagt gyldig ID-kort.

INNHold

1. Innledning	5
1.1 Relevante lover og regelverk	5
1.2 Registrering av personopplysninger og nasjonale registre	5
2. Sentrale identitetsdokumenter	6
2.1 Fødselsregistrering og utstedelse av fødselsattest	6
2.1.1 Sen eller uteblitt fødselsregistrering	7
2.2 Statsborgerskap og statsborgerskapsattest	7
2.2.1 Barn født i utlandet av makedonsk forelder/makedonske foreldre	8
2.2.2 Statsløse	8
2.3 Personlig identitetsnummer	8
2.4 Ekteskaps-, skilsmisse- og ugifteattest	9
2.5 Dødsattest	9
3. ID-kort	10
4. Reisedokumenter	11
4.1 Pass	11
4.2 Midlertidige pass/nødpass	11
5. Kontroll av identitetsopplysninger	12
6. Korrupsjon	13
6.1 Bestikkelser og forfalskninger	13
6.1.1 Ekte dokumenter med ekte opplysninger	14
6.1.2 Ekte dokumenter med falske opplysninger	14
6.1.3 Falske dokumenter med falske opplysninger	14
7. Referanser	16

1. INNLEDNING

1.1 RELEVANTE LOVER OG REGELVERK

Utstedelse og besittelse av ID- og reisedokumenter er regulert ved lov i Makedonia, herunder folkeregisterloven (1995), statsborgerskapsloven (1992), utlendingsloven (2006), lov om ID-kort (1995), samt passloven (1992). Uoffisielle engelskspråklige oversettelser er tilgjengelig for de tre førstnevnte lovtekstene (se kildeliste).

Flere endringer og tilføyelser til lovverkene er vedtatt.¹ Med mindre annet er spesifisert i teksten, forutsettes at en henvisning til eksempelvis folkeregisterloven av 1995, omfatter endringene av senere dato.

Både passloven og loven om ID-kort har i senere tid blitt revidert, og det foreligger nye, reviderte lovtekster av henholdsvis 2012 og 2013. Det er disse reviderte lovtekstene som er inkludert i kildelisten.

1.2 REGISTRERING AV PERSONOPPLYSNINGER OG NASJONALE REGISTRE

Ansvar for å nedtegne personopplysninger og for å ivareta registrene over personopplysninger er todelt i Makedonia. Innenriksdepartementet har ansvar for nedtegnning av alle opplysninger i tilknytning til personlige identitetsnumre,² ID-kort og pass, for utstedelse av relevante dokumenter, og for bevaring av tilhørende registre. Ansvar for registrering av opplysninger i tilknytning til fødsel, ekteskap og dødsfall, er derimot underlagt Justisdepartementet, nærmere bestemt til et underlagt direktorat (Directorate for Keeping Personal Records). Tilhørende registre faller også inn under Justisdepartementet (OSCE & ODIHR 2013, s. 8).

Fødsel, dødsfall, ekteskap og navneendring registreres ved de omlag 170 lokale folkeregistreringskontorene rundt om i landet. Ved disse kontorene kan man også få utstedt dokumenter og attester, og hvert kontor fører egne registre. Alle opplysninger som blir registrert ved disse lokale registreringskontorene, innrapporteres fortløpende til ett av de omlag 30 regionale kontorene, som igjen vidererapporterer til et sentralt folkeregister (central register) (OSCE & ODIHR 2013, s. 6).

Det sentrale folkeregisteret er inndelt i tre kategorier – fødselsregister, ekteskapsregister og dødsfallsregister. Opplysninger føres og arkiveres i henhold til kalenderår og geografisk område der hendelsen ble registrert. Fødsler nedtegnes dermed i fødselsregisteret, under relevant år og siste registrerte bostedsadresse til én eller begge foreldre. Inngåelse eller opphør av ekteskap nedtegnes i ekteskapsregisteret, under relevant år og siste registrerte bostedsadresse til én eller begge parter. Dersom siste registrerte bostedsadresse ikke er tilgjengelig, registreres hendelsen i registeret for det stedet der hendelsen fant sted. Dødsfall nedtegnes i dødsfallsregisteret, under relevant år og avdødes fødested (Folkeregisterloven 1995, art. 26).

---

¹ Relevante lovendringer er inkludert i den avsluttende kildelisten.

² For informasjon om det personlige identitetsnummeret, se punkt 2.3 nedenfor. Tema er mer utførlig omtalt i Landinfos respons *Balkan: Personlig identitetsnummer (JMBG)* (Landinfo 2013).

Store deler av folkeregisteret er fortsatt papirbasert, fordi alle personopplysninger ennå ikke er registrert elektronisk. Det foregår en digitalisering av registrene som forventes fullført medio 2015 (OSCE & ODIHR 2013, s. 6-7).

Det finnes også et statsborgerskapsregister, som blant annet inneholder søknadspapirer og attester knyttet til statsborgerskap (Statsborgerskapsloven 1992, art. 27), og et arkiv som inneholder dokumentasjon tilknyttet ID-kort (Lov om ID-kort 1995, art. 14). Begge disse er underlagt Innenriksdepartementet.

Personopplysninger knyttet til pass/reisedokument, inkludert biometriske data, registreres ved landets passkontorer, som er underlagt Innenriksdepartementet og som ofte er samlokalisert med folkeregistreringskontorene. Siden innføringen av biometriske pass i 2007, er det også opprettet et sentralt dataoppbevaringsregister, som er underlagt landets innenriksdepartement.

2. SENTRALE IDENTITETSDOKUMENTER

Makedonske myndigheter ber som regel om at personer fremviser nylig utstedt utskrift fra fødselsregisteret (utstedt i løpet av de siste seks måneder) for å få utstedt øvrige offisielle dokumenter (U.S. Department of State u.å.). Dette er fordi praksis i Makedonia har vært at endringer i sivilstatus, slik som skilsmisse eller navneendringer, føres inn i fødselsregisteret. En nylig utstedt utskrift viser således alle eventuelt oppdaterte personopplysninger.

2.1 FØDSELSREGISTRERING OG UTSTEDELSE AV FØDSELSATTEST

Fødselsattester og utskrifter fra fødselsregistrene utstedes av lokale folkeregistreringskontorer.

Fødsler innrapporteres muntlig eller skriftlig til det sentrale folkeregisteret, av helsevesenet, det lokale folkeregistreringskontoret eller av konsularavdelingen ved en utenriksstasjon. Innrapportering skal skje innen femten dager fra hendelsen først ble registrert ved aktuelt sted (Instructions on registers and documents 1998, art. 13).

Helsevesenet har ansvar for å innrapportere barnefødsler dersom barnet fødes ved et sykehus eller helsestasjon. Barn som fødes hjemme eller utenfor sykehus/helsestasjon, skal innrapporteres til det lokale registreringskontoret av mor, far, helsearbeider eller annen person som var til stede under fødselen (Folkeregisterloven 1995, art. 6-7). Når fødselen er innrapportert, plikter barnets foreldre å møte på registreringskontoret (innen to måneder etter fødsel) og legitimere seg med ID-kort. Foreldrene må også fremvise ekteskapsattest og bevis på bostedsregistrering. Dersom foreldrene ikke er gift, må begge fremvise utskrift fra fødselsregisteret (ikke eldre enn seks måneder), slik at fars navn blir dokumentert og kan føres inn i barnets fødselsattest (UNHCR 2013, s. 38; UNHCR 2011, s. 29).

Fødselsattesten utstedes av det lokale folkeregistreringskontoret etter at foreldrenes dokumentasjon er godkjent og hendelsen er nedtegnet i det sentrale folkeregisteret.

Øvrige persondokumenter for borgere av Makedonia utstedes på bakgrunn av den informasjonen som fremgår av fødselsattesten.

Utskrift fra fødselsregistre er meget sentrale underlagsdokumenter for makedonske borgere, og folk får, som beskrevet innledningsvis, ofte utstedt slike utskrifter flere ganger i løpet av livet.

Når det gjelder praksis, påpeker UNHCR (2013, s. 37-38) at folkeregistreringskontorene «[...] have some discretion over whether they accept or deny various forms of proof from parents registering their children.» Praksis ved kontorene i ulike kommuner kan med andre ord avvike noe hva gjelder dokumentasjonskrav.

2.1.1 Sen eller uteblitt fødselsregistrering

Det hender at hjemmefødsler ikke innrapporteres innenfor de spesifiserte tidsrammene, eller at fødsler ikke innrapporteres i det hele tatt. Sen eller uteblitt fødselsregistrering har i særlig grad vist seg å forekomme blant familier som er bosatt i rurale, avsidesliggende strøk og blant rombefolkningen. Barn som ikke blir fødselsregistrert, får ikke senere registrert statsborgerskap eller anskaffet seg andre identitetsdokumenter. For mange rom er kravet om at foreldre må fremvise legitimasjon i form av ID-kort for å få registrert et nyfødt barn, et vesentlig hinder, fordi de ikke selv har blitt fødselsregistrert og dermed mangler identitetsdokumenter. Kravet om å fremvise bevis på bostedsregistrering er et ytterligere problem for mange rom.³

Europarådet har tidligere beskrevet prosedyren for senregistreringer slik:

[...] conducted under an administrative procedure in accordance with the provisions and principles of the Law on General Administrative Procedure, which is aimed at establishing when and where the birth occurred and the parents of the child. However, all data, facts and notes entered in the registers must be substantiated with proof of the evidentiary value of which can and, if need be, should be examined for the purpose of correct and accurate recording of data (CoE 2010, s. 30).

Selv om det er etablert særskilte administrative rutiner for senregistrering, bemerkes det at hva som kreves fremlagt ved sen fødselsregistrering (etter 30-dagersfristen), ut fra UNHCRs (2013, s. 37-38) opplysninger, synes å variere noe mellom de ulike folkeregistreringskontorene. Ansvaret for slik registrering er tillagt et såkalt Department for Managing the Registry Records, som er underlagt det makedonske justisdepartementet (UNHCR 2011, s. 32).

2.2 STATSborgERSKAP OG STATSborgERSKAPSATTEST

I henhold til statsborgerskapsloven (1992, art. 21-23) er det Innenriksdepartementet som er ansvarlig for tildeling av statsborgerskap, utstedelse av statsborgerskapsattest, og for tilhørende registre.

Makedonske borgere som oppholder seg i utlandet, kan søke om å få utstedt statsborgerskapsattest via makedonske utenriksstasjoner.

---

³ For mer om årsaker til og konsekvenser av uteblitt fødselsregistrering, se blant annet UNHCRs rapport *Report on Statelessness in South Eastern Europe* (UNHCR 2011, s. 27 flg.). Mer om situasjonen for rombefolkningen i Makedonia kan gjenfinnes i *Makedonia: Situasjonen for rombefolkningen* (Landinfo 2014).

2.2.1 Barn født i utlandet av makedonsk forelder/makedonske foreldre

I henhold til artikkel 5 i statsborgerskapsloven (1992) kan barn som er født i utlandet, og som har foreldre eller én forelder med makedonsk statsborgerskap, innvilges makedonsk statsborgerskap på grunnlag av herkomst. Den makedonske forelderen (eller foreldrene) må imidlertid sende søknad før barnas 18. fødselsdag om at barnet føres inn i fødsels- og folkeregisteret på sitt tidligere bosted, eller barnet må reise i følge med foreldre/forelder til Makedonia for å bosette seg der permanent. Det er ingen forutsetning at foreldrene er gift.

Hvis foreldrene/forelderen befinner seg i utlandet, kan registreringen av fødsel samt søknad om makedonsk statsborgerskap foretas ved den nærmeste makedonske utenriksstasjonen (Statsborgerskapsloven 1992, art. 5).

For å registrere statsborgerskapet til barn født i utlandet, kreves det at følgende dokumenter legges fram: Barnets fødselsattest (utstedt på et internasjonalt skjema eller i oversettelse utført av en autorisert oversetter), samt pass/ID-kort for begge foreldrene. Dersom kun en av foreldrene har makedonsk statsborgerskap, kreves det også at forelderen som har utenlandsk statsborgerskap, gir en skriftlig godkjenning av at barnet får makedonsk statsborgerskap (Schweizerische Flüchtlingshilfe 2007, s. 17).

2.2.2 Statsløse

Det finnes en gruppe statsløse i landet, som i hovedsak består av personer som har hatt langvarig opphold i Makedonia. Ofte gjelder dette rombefolkningen, flyktninger fra Kosovo-krigen, eller personer som tidligere hadde borgerskap i andre deler av det tidligere Jugoslavia, men som ikke har etablert nytt borgerskap etter at Jugoslavia ble oppløst. Svært mange av disse mangler sentrale ID-dokumenter, er ikke registrert verken i fødsels- eller bostedregistre, og fyller dermed ikke dokumentasjonskravene for tildeling av statsborgerskap.

I 2004 ble det vedtatt endringer i den makedonske statsborgerskapsloven, som åpnet for tildeling av statsborgerskap til nettopp disse gruppene. Endringene gjorde det mulig for tidligere borgere av Jugoslavia, samt personer som hadde vært bosatt i Makedonia siden 8. september 1991, å få statsborgerskap, dersom de hadde bodd der sammenhengende frem til søknaden om statsborgerskap ble fremmet, hadde en tilknytning til landet og behersket makedonsk. Søknaden måtte fremmes innen to år fra loven ble vedtatt (Statsborgerskapsloven 1992, art. 14; Spaskovska 2012, s. 11). Ifølge ECRI (2010, s. 12) ble ca. 5000 av de 5500 som fremmet søknad etter lovendringen, innvilget statsborgerskap.

FNs høykommissær for flyktninger anslår at Makedonia var hjem for i underkant 900 statsløse per medio 2013 (UNHCR u.å.).⁴

2.3 PERSONLIG IDENTITETSNUMMER

Det personlige identitetsnummeret er et unikt nummer, som ble introdusert i 1976 og som ble benyttet av alle republikkene i det tidligere Jugoslavia. Makedonia beholdt ordningen også etter oppløsningen av Jugoslavia, og vedtok i 1992 en egen nasjonal

---

⁴ I rapporten *Access to Civil Documentation and Registration in South Eastern Europe* (UNHCR 2013, s. 37) gis en oversikt over personer i Makedonia som mangler statsborgerskap, og hvilke utfordringer de står ovenfor.

lov om personlig ID-nummer. Denne ble erstattet av ny, revidert lov om personlig ID-nummer i november 2013. Nummeret består av 13 siffer, og er i Makedonia kjent som EMBG (Edinstven maticen broj na graganinot).

Identitetsnummeret gis på grunnlag av registrert fødsel eller senere oppnådd statsborgerskap. Nummeret føres inn i personlige dokumenter, ID-kort og pass (Lov om personlig ID-nummer 1992, art. 12; Wikipedia 2013; Passloven 1995, art. 26).

Søknad om identitetsnummer leveres ved lokalt folkeregistreringskontor (Lov om personlig ID-nummer 1992, art. 8).

2.4 EKTESKAPS-, SKILSMISSE- OG UGIFTEATTEST

Ekteskapsinngåelse innrapporteres direkte til folkeregisteret eller via lokalt folkeregistreringskontor, av kompetent myndighet der ekteskapsinngåelsen har funnet sted. Innrapportering skal skje senest femten dager etter at ekteskapet ble inngått (Folkeregisterloven 1995, art. 11-12). Ekteskapsattest blir utstedt ved lokalt folkeregistreringskontor. Oversikt over hvilke opplysninger ekteskapsattesten skal inneholde, fremgår av lovens artikkel 11.

Skilsmisser innrapporteres også direkte til folkeregisteret eller via lokalt folkeregistreringskontor, av kompetent myndighet som har innvilget skilsmissen. Innrapportering skal skje senest femten dager etter at skilsmissen ble innvilget (Folkeregisterloven 1995, art. 12).

Kopi av skilsmisседом er tilgjengelig fra domstolen som avgjorde skilsmissesaken. Siden 10. mai 1946 er kun skilsmisser som er avgjort i en sivil domstol gyldige (U.S. Department of State u.å.).

Ugifteattester blir utstedt ved lokalt folkeregistreringskontor. Makedonske borgere som er bosatt i utlandet, må eventuelt søke om å få utstedt ugifteattest gjennom den makedonske ambassaden eller konsulatet der personen befinner seg. Ambassadene eller konsulatene videresender søknader til Makedonias innenriksdepartement, som overfører saken til det aktuelle lokale folkeregistreringskontoret som er ansvarlig for utstedelse av gjeldende dokument. Utskrift av attest returneres så via Innenriksdepartementet til relevant utenriksstasjon for avhenting. Det amerikanske utenriksdepartementet gjør oppmerksom på at denne prosessen ofte er tidkrevende, men det beste alternativet dersom man må anskaffe seg slik attest fra utlandet. Dette forklares med at det er lite sannsynlig at man vil motta slik attest ved kun å henvende seg skriftlig, som privatperson, til folkeregistreringskontoret i hjemlandet (U.S. Department of State u.å.).

2.5 DØDSATTEST

Dødsfall innrapporteres til lokalt folkeregistreringskontor der dødsfallet har funnet sted. Hendelsen skal innrapporteres av familie, nærmeste kontaktpersoner eller omgivelser, eventuelt helsemyndighet eller annen institusjon der vedkommende har dødd, innen tre dager etter dødsfallet, eller etter at dødsfallet har blitt oppdaget (Folkeregisterloven 1995, art. 14-15). Dødsfallet skal bekreftes skriftlig av helsemyndighetene eller ved to vitner før det nedtegnes i folkeregisteret.

Dødsattest blir utstedt ved lokalt folkeregistreringskontor.

3. ID-KORT

Utstedelse av ID-kort til makedonske borgere er regulert ved lov om ID-kort av 1992. Makedonia innførte biometriske ID-kort i 2007. De siste ikke-biometriske ID-kortene gikk ut av omløp i februar 2012 (Večer 2009).

Alle borgere skal være i besittelse av personlig ID-kort etter fylte 18 år. ID-kortet utstedes også til personer etter fylte 15 år, men er altså først påbudt for personer fylt 18 år og eldre. ID-kortene utstedes av politiet (ved lokale politistasjoner) på vegne av Innenriksdepartementet (Lov om ID-kort 1995, art. 2-3).

Søknad om ID-kort må leveres ved personlig fremmøte, og det ferdige ID-kortet må også hentes personlig. Dersom søker er umyndig eller på annen måte juridisk umyndiggjort, kan søknad fremmes av forelder eller autorisert verge på vegne av søker. Unntak er gjort for personer over 80 år og personer med nedsatt funksjonsevne, som kan få bistand til søknad og utstedelse av ID-kort fra mobile ID-kort-team (som ved henvendelse kan møte på eldrehjem eller institusjoner), fremfor å måtte møte personlig ved lokale politistasjoner (Lov om ID-kort 1995, art. 4; Innenriksdepartementet u.å.b; Večer 2009).

Ved førstegangsutstedelse av ID-kort må det fremlegges fødselsattest, statsborgerskapsattest samt personlig ID-kort til én av søkerens foreldre. Det avlegges fingeravtrykk og tas bilde av søkeren. Fingeravtrykk og bilde blir oppbevart i Innenriksdepartementets arkiv. Skjema som skal fylles ut, finnes tilgjengelig ved de lokale politistasjonene (Innenriksdepartementet u.å.b).

For ID-kortinnehavere under 27 år er kortet gyldig i fem år. For personer over 27 år utstedes kortet med en gyldighetsperiode på ti år (Lov om ID-kort 1995, art. 7).

Borgere plikter å fornye ID-kortet innen utløpsdato, og å erstatte kortet ved tap eller ødeleggelse, ved navneendring eller endring av bostedsadresse. Ny bostedsadresse må dokumenteres. Innenriksdepartementet skal utstede nytt ID-kort innen 15 dager fra mottatt søknad. Det gamle ID-kortet innleveres samtidig for makulering (Lov om ID-kort 1995, art. 7, 8, 12, 13).

Når det gjelder kravet til nytt ID-kort i forbindelse med endring av bostedsadresse, bemerker CRI-Project imidlertid at:

This regulation has not been strictly adhered to, neither now or in the former Yugoslavia. And again, in practice there are no direct sanctions or penalties against citizens who fail to do so. However, a citizen might be exposed to difficulties in administrative procedures that would require exact address of residence, and will have eventually to register the change in order to continue with certain procedures (i.e. access to social services provided on municipal level and etc) (CRI-Project 2009, s. 6-7).⁵

---

⁵ Landinfo bemerker at kilden, Country of Return Information Project, er datert mai 2009. Vi har imidlertid ikke funnet noe informasjon som tilsier at den situasjonen som CRI-prosjektet beskriver har blitt endret siden da, og velger derfor å vise til så vidt eldre informasjon. Kilden benyttes også andre steder i rapporten, der det ikke foreligger grunn til å anta at situasjonen kilden beskriver har endret seg.

4. REISEDOKUMENTER

4.1 PASS

Utstedelse av reisedokumenter til makedonske borgere er regulert ved passloven av 1992, revidert i 2012. Biometriske pass ble innført i 2007, og de siste ikke-biometriske passene gikk ut av omløp i februar 2012 (EU-kommisjonen 2013c, s. 7).

Borgere av Makedonia kan kun være i besittelse av ett pass. Med unntak av diplomatpass og tjenestepass, som utstedes av Makedonias utenriksdepartement, er Innenriksdepartementet hovedansvarlig for passutstedelse. Reisedokumenter kan også utstedes av makedonske utenriksstasjoner, til personer som har hatt opphold utover seks sammenhengende måneder (Passloven 1992, art. 4, 15, 16, 29).

Søknad om reisedokument må både leveres og hentes ved personlig fremmøte på et av Innenriksdepartementets lokale passkontor, eller ved aktuell utenriksstasjon. Dersom søker er umyndig eller på annen måte juridisk umyndiggjort, kan søknad fremmes av forelder eller autorisert verge på vegne av søker (Innenriksdepartementet u.å.a; Passloven 1992, art. 30).

Søker må fremlegge identifikasjon i form av nasjonalt ID-kort eller gammelt pass. Ved førstegangsutstedelse tas det bilde og søkeren avgir fingeravtrykk, digitalisert signatur og biometriske data. I tillegg må det fylles ut et søknadsskjema for pass, som en kan få tilsendt på forhånd eller laste ned fra Innenriksdepartementets hjemmeside. Det tas ikke fingeravtrykk av barn under 12 år (Innenriksdepartementet u.å.a).

Ordinære pass kan utstedes til alle makedonske borgere. For personer eldre enn 27 år, utstedes pass med gyldighetsperiode på ti år. For personer i alderen fire til 27 år, utstedes pass med gyldighetsperiode på fem år, mens gyldighetsperioden for barn under fire er to år. Passene er ikke fornybare, og må erstattes av nye når de utløper. Både tjenestepass og diplomatpass er gyldige i fem år (Passloven 1992, art. 18, 21).

Pass skal utstedes innen femten dager fra mottak av søknad. Passinnehavere er forpliktet til å innrapportere navneendring i løpet av 30 dager etter at slik endring har funnet sted. Personens gamle pass vil bli erstattet av nytt pass med oppdaterte personopplysninger (Innenriksdepartementet u.å.a).

Dersom søker ikke er bosatt i Makedonia, og ikke allerede er i besittelse av makedonsk ID-kort, må vedkommende fremlegge en annen form for personlig identifikasjon der personens identitet bekreftes (Innenriksdepartementet u.å.a).

4.2 MIDLERTIDIGE PASS/NØDPASS

Midlertidige pass/nødpass er gyldige i 30 dager fra utstedelse, eller i så mange dager som er påkrevd for at vedkommende skal kunne returnere til hjemlandet. Slike pass kan utstedes av makedonsk utenriksstasjon (Passloven 1992, art. 20).

5. KONTROLL AV IDENTITETSOPPLYSNINGER

Fødsel, ekteskap og død registreres altså ved folkeregistreringskontorene der hendelsen har funnet sted. Denne informasjonen blir fortløpende overført til det sentrale folkeregisteret. Underlagsdokumenter blir med andre ord oppbevart både ved de lokale og det sentrale registeret. Dersom det foreligger tvil om ektheten av opplysningene som skal føres inn i registeret, er registratoren forpliktet etter loven til å foreta nærmere undersøkelser av opplysningene innen de nedtegnes (Folkeregisterloven 1995, art. 21).

Innenriksdepartementet vedtok i 1998 retningslinjer for hvordan registeret skal opprettholdes (Instructions on the manner of keeping, protection and storage of registers and documents 1998). Retningslinjene gir detaljerte opplysninger om blant annet dokumentoppbevaring, utstedelse av sertifiserte kopier av dokumenter samt gjenopprettelse/erstatning av ødelagte, skadede eller tapte registre. Vedlagt disse retningslinjene er kopi av skjema som benyttes til nedtegnelse av personopplysninger.

EU-kommisjonen har i sine årlige rapporter om Makedonias fremdrift i EU-sammenheng (EU Progress Report) for 2011, 2012 og 2013 ikke gitt noen negative anmerkninger hva angår pass- og ID-kortutstedelse. Ved innføringen av biometri fra 2007 av, og i løpet av vurderingen av visa-liberalisering for land på Vest-Balkan, var de ulike landenes håndtering av dokumentetsikkerhet og personopplysninger imidlertid gjenstand for relativt omfattende analyse. I tidligere rapporter fra Europarådet (2010, s. 29) ble det i den sammenheng vurdert at rutine for fødselsregistrering i Makedonia fungerte tilfredsstillende, og ga solide underlagsdokumenter for senere utstedelse av persondokumenter i landet.

I forkant av visa-liberaliseringen vurderte EU-kommisjonen (2009, s. 1) at landet hadde fått på plass en sikker og effektiv infrastruktur for passutstedelse, og kommenterte at det så langt ikke hadde blitt avdekket noen tilfeller av korrupsjon knyttet til dokumentutstedelse. Samtidig viste kommisjonen til at systemet for utstedelse av underlagsdokumenter overensstemmer med europeiske og internasjonale standarder. Noe tidligere, i forbindelse med innføringen av biometri, gav EU-kommisjonen (2008, s. 62) en tilsvarende positiv vurdering av rutine for utstedelse av reise- og ID-kort, som de mente foregikk på en effektiv og sikker måte.

Når det gjelder de biometriske passene, er produksjonen av disse sentralisert i Skopje, og alt ansvar er tillagt det makedonske innenriksdepartementet. Passene produseres i Innenriksdepartementets lokaler, og alle ansatte har mottatt spesialopplæring. Blanke dokumenter blir forvart på et sikkert sted, og antallet dokumenter utstedt blir kontrollert etter hvert skift. Distribuering av passene til politistasjonene utføres av polititjenestemenn (EU-kommisjonen 2009, s. 1, 3).

Myndighetene i Makedonia (som referert i De Hert & Christianen 2013, s. 38) bekreftet per april 2013 at de ikke var kjent med at det hadde forekommet noen tilfeller av «hacking or compromising of biometric systems».

6. KORRUPSJON

Korrupsjon forekommer i Makedonia. I sin årlige fremdriftsrapport for Makedonia påpeker EU-kommisjonen (2013, s. 2, 41) at korrupsjon er utbredt på svært mange områder, og viser i særdeleshet til «abuse of public office».

Ifølge Transparency Internationals (TI) korrupsjonsindeks for 2013 rangerer Makedonia på en 67. plass på listen over totalt 177 land (TI 2013b).⁶ Resultatet viser en marginal forbedring fra foregående år (rangert som 69. land i 2012).

6.1 BESTIKKELSER OG FORFALSKNINGER

Store deler av befolkningen synes å ha kjennskap til korrupsjon i form av å ha betalt, eller kjenne til andre som har betalt eller mottatt, bestikkelse for å oppnå eller fremskynde offentlige tjenester. I en undersøkelse utført av Transparency International i 2013, oppgav 55 prosent av befolkningen at de anså offentlig ansatte som korrupte eller ekstremt korrupte.⁷ Omtrent 40 prosent av respondentene sa at de har inntrykk av at korrupsjonen har økt i løpet av de siste tre årene (TI 2013a).

I en ny rapport fra UNODC, som omhandler korrupsjon i samfunnet generelt og i næringslivet spesielt, fremstilles situasjonen slik:

The overwhelming majority of interactions with public officials follow the rules and regulations applicable to the administrative procedures in question, yet in every direct interaction those rules are vulnerable to manipulation in exchange for private benefit resulting from an illicit transaction between the private sector service user and a civil servant. The receipt of money, a gift or other counter favour, in addition to (or instead of) the requisite official fee, for the personal gain of a civil servant represents an act of administrative bribery (UNODC 2013, s. 15).

Resultatene av en annen nylig undersøkelse viser nettopp denne trenden; de fleste som betaler bestikkelse, oppgir at de gir dette til henholdsvis makedonsk helsepersonale, politi, eiendomsregistratorer (land registry officers) eller lærere/forelesere. Hele 50 prosent av respondentene betaler bestikkelse for å få forgang i en sak, omtrent 11 prosent gjør det for å oppnå bedre service/tjeneste, og 12 prosent for å få avsluttet en sak (UNODC 2011, s. 4).

Bestikkelser er altså et utbredt fenomen i Makedonia. Men, i tråd med resultatene fra de nevnte undersøkelsene, er det viktig å poengtere at ikke alle områder av offentlig forvaltning nødvendigvis er berørt, og at der det forekommer ulovlige transaksjoner, vil disse variere i størrelsesorden og alvorlighetsgrad. Det er også slik at de fleste offentlige tjenester er tilgjengelige uten at ytelsen behøver å involvere bestikkelse. En bestikkelse gis gjerne for å få bedre behandling og for unngå kø eller lang saksbehandlingstid.

---

⁶ Transparency Internationals korrupsjonsindeks rangerer land etter utbredelse av korrupsjon i offentlig sektor. Indekseringen er basert på oppfatninger om korrupsjon i det offentlige, som er innhentet fra et bredt utvalg av befolkningen i gjeldende land. Informasjonen innhentes over en 24-måneders periode (TI 2012).

⁷ Respondentene i undersøkelsen vurderer også korrupsjonsnivå blant politiske parter, politi og rettsvesen, helsevesen, utdanningsinstitusjoner, media m.fl.

Det foreligger for eksempel ikke opplysninger som tilsier at bestikkelser eller andre former for korrupsjon er utbredt i tilknytning til selve registreringen av fødsler, ekteskap/sivilstatus og dødsfall, eller ved innrapportering av data til registrene. Dersom det man ønsker er å få utstedt ekte dokumenter med ekte opplysninger, og kan akseptere en sedvanlig behandlingstid, er insentivet for korrupsjon relativt lavt: De offentlige registreringskontorene er lett tilgjengelige, og det er etablert oversiktlige rutiner for registrerings- og søknadsprosedyrer samt behandlingstid. Såfremt en person er fødselsregistrert og kan fremlegge nødvendige underlagsdokumenter, skal vedkommende ikke ha særskilte vanskeligheter med å anskaffe seg reise- eller identitetsdokumenter.

6.1.1 Ekte dokumenter med ekte opplysninger

Transparency Internationals korrupsjonsbarometer og UNODCs undersøkelser måler nettopp befolkningens opplevelse av å føle seg tvunget eller oppmuntret til å betale bestikkelser for å fremskynde eller forbedre tjenester fra en byråkratisk offentlig forvaltning. Det dreier seg altså her om å betale for noe man i utgangspunktet har krav på vederlagsfritt. I forbindelse med dokumentutstedelse vil det eventuelt være snakk om å få fortgang i utstedelsen av ekte dokumenter med ekte opplysninger.

6.1.2 Ekte dokumenter med falske opplysninger

Dette fenomenet skiller seg vesentlig fra det foregående: Bestikkelser som brukes for å få utstedt ekte dokumenter med falske opplysninger.

Det er utbygget oversiktlige systemer for registrering av personopplysninger i Makedonia, og utstedelse av attester og dokumenter følger klare retningslinjer. Kravene til foreldre om å dokumentere identitet og bosted ved fødselsregistrering av barn, reglene om innrapportering fra sykehus/helseforetak, samt jevnlige innrapporteringer fra lokale til regionale og til sist sentrale registre medvirker til å redusere muligheten for å få ført falske opplysninger inn i ekte dokumenter. Innføringen av biometri i 2007 har også gjort det vanskeligere å forfalske ID-kort og pass.

Landinfo er ikke kjent med opplysninger om at offentlige tjenestemenn ved registrene eller i forvaltningen har avveket fra lovverkene og rutineene i form av å føre inn falske opplysninger. UNHCR (2013, s. 37-38) sin informasjon om avvik i hvilke dokumentasjon de ulike kommunene krever fremlagt ved registrering og senregistrering av fødsel, dreier seg om praksis, og tilsier ikke at uriktige opplysninger nedtegnes.

6.1.3 Falske dokumenter med falske opplysninger

Landinfo har ikke konkret kjennskap til omfanget av totalforfalskede dokumenter fra Makedonia. Omfattende organisert kriminalitet i området knyttet til ulike former for smugling av for eksempel sigaretter, narkotika og mennesker, vil imidlertid kunne indikere at det finnes miljøer som både kan ha interesse av å bruke og å produsere slike dokumenter.

Dokumentforfalskning utført av kriminelle, altså produksjon av falske identitets- eller reisedokumenter med falskt innhold, har blitt avdekket. Medierapporter som disse fra 2012 og 2013 tilsier at det eksisterer forfalskningsforetak: «Skopje police

busts passport forgery ring» (MINA 2012), «Macedonia gang that forged documents busted» (World Bulletin 2013).

Behovet for totalt forfalskede dokumenter blir, slik Landinfo ser det, antagelig mindre dersom det er mulig å få utstedt ekte dokumenter med falskt innhold mot bestikkelse. Opplysningene i kapittel 5 gir imidlertid noen indikasjoner på at mulighetene for å få utstedt slike originaldokumenter med falskt innhold, har blitt noe mer begrenset i løpet av de siste årene.

7. REFERANSER

Skriftlige kilder

- CRI-project, dvs. Country of Return Information Project (2009, mai). *Country Sheet Macedonia*. Brussel: CRI. Tilgjengelig fra Ecol.net http://www.ecoi.net/file_upload/470_1258195769_cs-macedonia-en.pdf [lastet ned 5. februar 2014]
- De Hert, P. & Christianen, K. (2013, april). *Report on the Application of the Principles of Convention 108 to the Collection and Processing of Biometric Data*. Tilburg: Tilburg Institute for Law, Technology, and Society. Tilgjengelig fra http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/dataprotection/tpd_documents/CoE_Progress_report_2013%2004%2012_17%2046_final!.pdf [lastet ned 5. februar 2014]
- ECRI, dvs. European Commission against Racism and Intolerance (2010, 15. juni). *Report on the Former Yugoslav Republic of Macedonia (fourth monitoring cycle)*. Strasbourg: ECRI. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4c18783a2.html> [lastet ned 20. februar 2014]
- EU-kommisjonen (2008, 5. november). *The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2008 Progress Report*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/press_corner/key_documents/reports_nov_2008/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia_progress_report_en.pdf [lastet ned 20. februar 2014]
- EU-kommisjonen (2009, 18. mai). *Updated Assessment of the implementation by the Former Yugoslav Republic of Macedonia of the roadmap for visa liberalisation*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra <http://www.esiweb.org/pdf/White%20List%20Project%20Paper%20-%20FYROM%20updated%20visa%20assessment%2018%20May.pdf> [lastet ned 27. januar 2014]
- EU-kommisjonen (2013a, 16. oktober). *The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2013 Progress Report*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2013/package/brochures/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia_2013.pdf [lastet ned 27. januar 2014]
- EU-kommisjonen (2013b, 28. november). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council. Fourth Report on the Post-Visa Liberalisation Monitoring for the Western Balkan Countries in accordance with the Commission Statement of 8 November 2010*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0836:FIN:EN:PDF> [lastet ned 6. februar 2014]
- EU-kommisjonen (2013c, 28. november). *Report from the Commission to the European Parliament and the Council. Fourth Report on the Post-Visa Liberalisation Monitoring for the Western Balkan Countries in accordance with the Commission Statement of 8 November 2010*. Brussel: EU Commission. Tilgjengelig fra <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2013/EN/1-2013-836-EN-F1-1.Pdf> [lastet ned 21. januar 2014]
- Europarådet (2010, 11. mars). *Third Report Submitted by "The Former Yugoslav Republic of Macedonia" Pursuant to Article 25, Paragraph 1 of the protection of National Minorities*. Strasbourg: Council of Europe. Tilgjengelig fra Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4bceb8d62.html> [lastet ned 28. januar 2014]
- [Folkeregisterloven] (1995, februar). *Law on Registers of Births, Marriages and Deaths [The former Yugoslav Republic of Macedonia]*. Tilgjengelig fra Ecol.net http://www.ecoi.net/file_upload/1504_1217230460_law-on-registers-of-births-marriages-and-deaths.pdf [lastet ned 27. januar 2014]

Folkeregisterloven foreligger i uoffisiell oversettelse til engelsk. Endringer til folkeregisterloven av 2007 (på originalspråk) kan gjenfinnes på EUDO Citizenship sin

hjemmeside her <http://eudo-citizenship.eu/databases/national-citizenship-laws/?search=1&country=Macedonia> [lastet ned 27. januar 2014]

- [Innenriksdepartementet] (u.å.a). *Potrebnii dokumenti za izdavanje na patna isprava [Dokumenter som fordres ved passutstedelse]*. Tilgjengelig fra Makedonias innenriksdepartement <http://www.mvr.gov.mk/ShowAnnouncements.aspx?ItemID=6332&mid=914&tabId=184&tabindex=5> [lastet ned 27. januar 2014]
- [Innenriksdepartementet] (u.å.b). *Što e lična karta? [Hva er ID-kort?]*. Tilgjengelig fra Makedonias innenriksdepartement <http://www.mvr.gov.mk/ShowAnnouncements.aspx?ItemID=414&mid=917&tabId=187&tabindex=5> [lastet ned 3. februar 2014]
- [Instructions on registers and documents] (1998, 6. april). *Instructions on the manner of keeping, protection and storage of registers and documents, forms of registers, issuance of certified copies, certificates, transcripts and copies based on registers; conducting the procedure and preparing minutes regarding a foundling; on the restoration of destroyed, damaged or missing registers, and on records of registers*. Tilgjengelig fra Refworld <http://www.refworld.org/cgi-bin/tehis/vtx/rwmain?page=search&docid=3f548ef74&skip=0&query=registry&coi=MKD> [lastet ned 21. januar 2014]
- Landinfo (2013, 27. september). *Balkan: Personlig identitetsnummer (JMBG)*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2506/1/2506_1.pdf [lastet ned 3. februar 2014]
- [Lov om bostedsregistrering] (1992, juni). *Republic of Macedonia: Law of 1992 on Registration of Place of Domicile and Place of Residence of Citizens*. Tilgjengelig fra Refworld <http://www.refworld.org/cgi-bin/tehis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=52a99c394> [lastet ned 3. februar 2014]

Uoffisiell oversettelse. Endringer til loven av 2000 kan gjenfinnes her <http://www.refworld.org/docid/3f5490884.html> [lastet ned 3. februar 2014]

- [Lov om ID-kort] (1995, revidert 2013). *Zakon za lična karta (prečisten tekst) [Lov om identitetskort (rettet tekst)]*. Tilgjengelig fra Makedonias innenriksdepartement <http://www.mvr.gov.mk/Uploads/zakon%20za%20licna%20karta%20neoficijalen%20precisten%20tekst%2002.01.13.pdf> [lastet ned 27. januar 2014]

Den konsoliderte lovteksten omfatter den opprinnelige loven om ID-kort av 1995, og lovene om endringer og tillegg av 2002, 2004, 2005, 2007, 2010, 2011 og 2012. Samtlige lover er tilgjengelige på originalspråk fra Makedonias innenriksdepartement <http://www.mvr.gov.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=247> [lastet ned 27. januar 2014]

- [Lov om personlig ID-nummer] (1992, revidert 2013). *Zakon za maticen broj [Lov om personlig identitetsnummer]*. Tilgjengelig fra Makedonias innenriksdepartement [http://www.mvr.gov.mk/Uploads/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%20%D0%B1%D1%80%D0%BE%20\(%D0%A1%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B5%D0%BD%20%D0%B2%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%A0%D0%B5%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%B0%20%D0%B1%D1%80.137-13\).pdf](http://www.mvr.gov.mk/Uploads/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%20%D0%B1%D1%80%D0%BE%20(%D0%A1%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B5%D0%BD%20%D0%B2%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%A0%D0%B5%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%B0%20%D0%B1%D1%80.137-13).pdf) [lastet ned 29. januar 2014]
- OSCE & ODIHR, dvs. Organization for Security and Cooperation in Europe & Office for Democratic Institutions and Human Rights (2013, 12. desember). *Assessment of Sharing Personal Information from the Public Registers in the Process of Updating the Voter Register*. Warszawa: OSCE & ODIHR. Tilgjengelig fra <http://www.osce.org/odihr/110245> [lastet ned 29. januar 2014]
- [Passloven] (1992, revidert 2012). *Zakon za patnite ispavi na državjanite na Republika Makedonija (prečisten tekst) [Lov om reisedokumenter for borgere av Republikken Makedonia (rettet tekst)]*. Tilgjengelig fra Makedonias innenriksdepartement <http://www.mvr.gov.mk/Uploads/zakon%20za%20patnite%20ispravi%20precisten%20tekst%20neoficijalen%202011.2012%20.doc.pdf> [lastet ned 27. januar 2014]

Den konsoliderte lovteksten omfatter den opprinnelige loven om reisedokumenter for borgere av Republikken Makedonia av 1992, og lovene om endringer og tillegg av 2003, 2004, 2007, 2008 og 2011. Samtlige lover er tilgjengelige på originalspråk fra Makedonias innenriksdepartement <http://www.mvr.gov.mk/DesktopDefault.aspx?tabindex=0&tabid=246> [lastet ned 27. januar 2014]

- Schweizerische Flüchtlingshilfe (2007, januar). *Gemischt ethnische und binationale Familien in Ex-Jugoslavien Bosnien-Herzegowina, Kosovo, Mazedonien, Montenegro und Serbien: Rechtliche Grundlagen von Einreise, Aufenthaltsrecht und Einbürgerung*. Bern: Schweizerische Flüchtlingshilfe.

Rapporten er oversatt til norsk og er tilgjengelig i Landdatabasen (arkiv).

- Spaskovska, L. (2012, november). *EUDO Citizenship Observatory. Country Report Macedonia*. Firenze: European University Institute. Tilgjengelig fra <http://eudo-citizenship.eu/admin/?p=file&appl=countryProfiles&f=Macedonia.pdf> [lastet ned 10. februar 2014]
- [Statsborgerskapsloven] (1992, 11. november). *Citizenship of the Republic of Macedonia Act*. Tilgjengelig fra Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3f54916b4.html> [lastet ned 27. januar 2014]

Uoffisiell oversettelse til engelsk. En uoffisiell oversettelse av loven om endringer av statsborgerskapsloven av 2004 er også tilgjengelig fra Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/40ade4e94.html> [lastet ned 27. januar 2014], mens lovendringer av 2008 og 2011 finnes tilgjengelig i originalspråk fra <http://eudo-citizenship.eu/databases/national-citizenship-laws/?search=1&year=&country=Macedonia&name=&page=1> [lastet ned 29. januar 2014]

- TI, dvs. Transparency International (2013a). *Global Corruption Barometer 2013*. Berlin: TI. Tilgjengelig fra [http://www.transparency.org/gcb2013/country/?country=macedonia_\(fyr\)](http://www.transparency.org/gcb2013/country/?country=macedonia_(fyr)) [lastet ned 7. februar 2014]
- TI (2013b, 3. desember). *Corruption Perceptions Index 2013*. Berlin: TI. Tilgjengelig fra http://issuu.com/transparencyinternational/docs/cpi2013_brochure_single_pages?e=2496456/5813913 [lastet ned 6. februar 2014]
- UNHCR (2013, 11. november). *Access to Civil Documentation and Registration in South Eastern Europe: Progress and Remaining Challenges since the 2011 Zagreb Declaration*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/5280c5ab4.html> [lastet ned 21. januar 2014]

Rapporten er forfattet av Stephanie Woldenberg, menneskerettighetsarbeider og PhD-kandidat ved Universitetet i Novi Sad, Serbia, som bakgrunn for konferansen Regional Conference on Civil Registration and Documentation i Podgorica 25. oktober 2013.

- UNHCR (u.å.). *The former Yugoslav Republic of Macedonia. Statistical Snapshot*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/page?page=49e48d8f6> [lastet ned 27. januar 2014]
- UNHCR (2011, september). *Report on Statelessness in South Eastern Europe*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/pdfid/514d715f2.pdf> [lastet ned 28. januar 2014]
- UNODC (2011). *Corruption in the former Yugoslav Republic of Macedonia: Bribery as experienced by the population*. Wien: UNODC. Tilgjengelig fra http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/corruption/Corruption_report_fYR_Macedonia_FINAL_web.pdf [lastet ned 7. februar 2014]
- UNODC, dvs. United Nations Office on Drugs and Crime (2013). *Business, corruption and crime in the Western Balkans: The impact of bribery and other crime on private enterprise*. Wien: UNODC. Tilgjengelig fra https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/corruption/Western_balkans_business_corruption_web.pdf [lastet ned 7. februar 2014]

- U.S. Department of State (u.å.). *Macedonia Reciprocity Schedule: Documents Macedonia*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://travel.state.gov/content/visas/english/fees/reciprocity-by-country/MK.html> [lastet ned 27. januar 2014]
- [Utlendingsloven] (2006). *Law on Foreigners*. Tilgjengelig fra Ecol.net http://www.ecoi.net/file_upload/1504_1216977743_law-on-foreigners.pdf [lastet ned 27. januar 2014]
Uoffisiell oversettelse til engelsk.
- Večer (2009, 7. desember). Lična karta i pasoš ke se menuvaat do 2012 [Endringer for ID-kort og pass etter 2012]. *Večer*. Tilgjengelig fra <http://www.vecer.com.mk/?ItemID=0A2E2AD6520E2E4AAEC3E3917B0F88A0> [lastet ned 10. februar 2014]
Večer er en makedonsk dagsavis.
- Wikipedia. *Macedonian identity card* (sist endret 19. mars 2013). Tilgjengelig fra http://en.wikipedia.org/wiki/Macedonian_identity_card [lastet ned 11. februar 2014]